

PRESUDA SUDA

6. ožujka 1974.(*)

U spojenim predmetima 6 i 7/73,

Istituto Chemioterapico Italiano SPA, društvo koje zastupa J. J. A. Ellis, *avocat* pri Hoge Raad (Vrhovni sud, Nizozemska),

i

Commercial Solvents Corporation, društvo koje zastupa B. H. ter Kuile, *avocat* pri Hoge Raad (Vrhovni sud Nizozemske), Nizozemska, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourg pri uredu Jacquesa Loescha, 2, rue Goethe,

tužitelji,

protiv

Komisije Europskih zajednica, koju zastupaju njezini pravni savjetnici B. van der Esch i A. Marchini-Camia, u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourg pri uredu Emilea Reutera, pravnog savjetnika Komisije, 4, boulevard Royal,

tuženika,

povodom tužbe za poništenje Odluke Komisije br. 72/457/EEZ donesene 14. prosinca 1972. (SL L 299 od 31. prosinca 1972., str. 51.) na temelju članka 86. Ugovora o EEZ-u,

SUD,

u sastavu: R. Lecourt, predsjednik, A. M. Donner (izvjestitelj) i M. Sørensen, predsjednici vijeća, R. Monaco, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, H. Kutscher, C. Ó Dálaigh i A. J. Mackenzie Stuart, suci,

nezavisni odvjetnik: J. P. Warner,

tajnik: A. Van Houtte,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Nesporno je da je nakon savjetovanja s Commercial Solvents Corporation, trgovačkim društvom osnovanim u skladu s pravom savezne države Maryland i sa sjedištem u gradu i državi New York (u daljnjem tekstu: CSC), Istituto Chemioterapico Italiano iz Milana (u daljnjem tekstu: Istituto) izjavio da ne može opskrbljivati aminobutanolom društvo Laboratorio Chimico Farmaceutico Giorgio Zoja (u daljnjem tekstu: Zoja), kojem je u razdoblju od 1966. do 1970. isporučivao velike količine aminobutanola, sirovine za proizvodnju etambutola.
- 2 Nakon što je Zoja od Komisije zatražio da utvrdi kršenje članaka 85. i 86. Ugovora o EEZ-u, Komisija je pismom od 25. travnja 1972. na temelju članka 3. Uredbe br. 17/62 pokrenula postupak protiv CSC-a i Instituta za utvrđenje povrede članka 86. Ugovora, obavijestivši ih o prigovorima, u skladu s člankom 19. Uredbe br. 17/62 i člankom 3. Uredbe br. 99/63.
- 3 Odlukom od 14. prosinca 1972. (SL L 299 od 3. prosinca 1972., str. 51. i sljedeće) Komisija je utvrdila da su CSC i Istituto, time što su od studenog 1970. prestali Zoji isporučivati sirovinu za proizvodnju etambutola, prekršili članak 86.
- 4 Komisija je zbog toga naložila mjere koje je smatrala potrebnima da se prestane s povredom i dvama tužiteljima solidarno izrekla novčanu kaznu u visini 200 000 obračunskih jedinica.
- 5 Dana 17. veljače 1973. Istituto i CSC su tajništvu podnijeli tužbe za poništenje te odluke.

Budući da su rješenjem od 8. svibnja 1973. ta dva predmeta za potrebe postupka bila spojena, primjereno je donijeti jednu presudu na jeziku postupka u predmetu 7/73.

I – Primjena članka 86.
- 6 Nesporno je da je 1962. CSC stekao 51 % dionica s pravom glasa u Institutu.

Zastupljenost CSC-a u izvršnom i upravnom odboru Instituta iznosi 50 %. Predsjednik upravnog odbora, koji u slučaju jednakog broja glasova ima odlučujući glas, također je predstavnik CSC-a.

Menadžeri (consiglieri delegati) odgovorni za upravljanje Institutom bili su i prije i nakon 1962. iste osobe, iako su nakon te godine za ulaganja iznad određene visine morali pribaviti odobrenje izvršnog odbora.
- 7 CSC među ostalim proizvodi i prodaje proizvode na osnovi nitroparafina, među ostalim nitropropan i jedan od njegovih derivata, aminobutanol, međuproizvod u proizvodnji etambutola.

Do 1970. Istituto je bio distributer nitropropana i aminobutanola koje je CSC proizvodio u SAD-u.

Početkom 1970. CSC je odlučio prestati isporučivati te proizvode na zajedničko tržište pa je obavijestio Istituto da će mu od tada nadalje ti proizvodi biti isporučivani samo u količinama koje su već otprije bile dogovorene za ponovnu prodaju.

U međuvremenu je CSC promijenio politiku i u Istituto isporučuje isključivo dekstroaminobutanol za preradu u etambutol u rasutom stanju za prodaju u EEZ-u i drugdje te za vlastite potrebe, jer je u međuvremenu Istituto razvio vlastite proizvode na osnovi etambutola.

8 Zato je potrebno redom razmotriti sljedeća pitanja:

(a) postoji li vladajući položaj u smislu članka 86.,

(b) koje je tržište mjerodavno za određivanje vladajućeg položaja,

(c) je li došlo do zloporabe takvog položaja,

(d) može li takva zloporaba utjecati na trgovinu među državama članicama i

(e) jesu li tužitelji zapravo djelovali kao gospodarska jedinica.

U tom će kontekstu biti razmotreni navodi u tužbi o kršenju postupovnih pravila i nedostatnoj obrazloženosti odluke.

(a) Vladajući položaj

9 Tužitelji osporavaju utvrđenja u pobijanoj odluci prema kojima grupa CSC-Istituto „ima vladajući položaj na zajedničkom tržištu sirovina potrebnih za proizvodnju etambutola” [neslužbeni prijevod] jer ta grupa zapravo ima „svjetski monopol u proizvodnji i prodaji nitropropana i aminobutanola” [neslužbeni prijevod].

10 U tu se svrhu pozivaju na dokumente iz kojih, tvrde oni, proizlazi da još barem jedno talijansko trgovačko društvo proizvodi aminobutanol iz butanona, da treće talijansko trgovačko društvo proizvodi etambutol iz druge sirovine, da je francusko trgovačko društvo samostalno proizvelo nitropropan i da je neko drugo poduzeće na tržište stavilo tiofenol, proizvod iz kojega se navodno u istočnoj Europi proizvodi etambutol.

11 Napoljetku, CSC je dostavio izjavu vještaka iz koje proizlazi da osim metode koju koristi CSC, postoji barem još jedna praktična metoda za proizvodnju nitropropana i barem tri druga postupka za proizvodnju aminobutanola bez korištenja nitropropana.

12 Tijekom postupka pred Komisijom tužitelji su predložili neke od tih podataka u prilog zahtjevu da Komisija, prije nego što donese odluku, pribavi vještačko mišljenje o navodnom monopolu CSC-a glede proizvodnje sirovine za proizvodnju etambutola.

Komisija je odbila taj zahtjev jer je ocijenila da podaci na koje se pozivaju, čak i kada bi se dokazalo da su istiniti, ne bi utjecali na sadržaj njezine obavijesti o prigovorima.

U ovom su postupku tužitelji ponovili svoj zahtjev za stručno izvješće o spornom pitanju.

13 Komisija je odgovorila, pri čemu njezin odgovor nije bio ozbiljno osporen, da je proizvodnja nitropropana u francuskom poduzeću trenutačno još u pokusnoj fazi i da su istraživanja tog poduzeća bila provedena tek nakon spornih događaja.

Informacije o mogućnosti dobivanja etambutola iz tiofenola previše su nejasne i neodređene da bi bile ozbiljno uzete u obzir.

Vještačko mišljenje koje je predočio CSC u obzir uzima samo dobro poznate postupke za koje se nije pokazalo da ih je moguće prilagoditi za korištenje u industriji po cijenama koje bi omogućile njihovo stavljanje u promet.

Proizvodnja dvaju navedenih talijanskih poduzeća je skromna i namijenjena samo vlastitim potrebama, tako da korišteni postupci ne omogućavaju znatniji i isplativiji promet.

- 14 Komisija je predočila vještačko mišljenje koje je naručio Zoja, prema kojem je proizvodnja aminobutanola na osnovi butanona na znatnijoj industrijskoj razini moguća samo uz znatne troškove i određen rizik, što tužitelji osporavaju, pozivajući se na dva vještačka mišljenja prema kojima takva proizvodnja ne predstavlja problem i ne uzrokuje prevelike troškove.
- 15 Ova rasprava nema veći praktični značaj jer se uglavnom odnosi na postupke eksperimentalne naravi, koji nisu bili ispitani na industrijskoj razini i koji su rezultirali tek skromnom proizvodnjom.

Pitanje u konkretnom sporu nije bi li Zoja, prilagodbom svojih postrojenja i proizvodnih postupaka, mogao nastaviti proizvodnju etambutola na osnovi drugih sirovina, nego je li CSC imao vladajući položaj na tržištu sirovina za proizvodnju etambutola.

Samo bi prisutnost na tržištu sirovine koja bi bez problema mogla zamijeniti nitropropan ili aminobutanol u proizvodnji etambutola mogla oboriti argument da CSC ima vladajući položaj na tržištu u smislu članka 86.

S druge strane, pozivanje na moguće alternativne postupke eksperimentalne naravi ili postupke koji se provode u manjem obimu nije dovoljno da ospori razloge na kojima se temelji sporna odluka.

- 16 Nije sporno da veliki proizvođači etambutola na svjetskom tržištu, to jest sâm CSC, Istituto, American Cyanamid i Zoja, koriste samo sirovine koje proizvodi CSC.

U usporedbi s proizvodnjom i prodajom etambutola od strane tih poduzeća, nekolicina drugih proizvođača od male su važnosti.

Komisija je stoga s pravom mogla zaključiti „da u sadašnjim uvjetima gospodarskog tržišnog natjecanja na industrijskoj razini nije moguće pribjeći metodama proizvodnje etambutola na osnovi korištenja različitih sirovina”[neslužbeni prijevod].

- 17 Komisija je stoga opravdano odbila zahtjev za vještačko mišljenje.
- 18 Zbog istih razloga treba odbiti zahtjev postavljen u ovom postupku, jer je činjenica da je CSC imao vladajući položaj na svjetskom tržištu za proizvodnju i prodaju spornih sirovina pravno dovoljno dokazana.

(b) Tržište koje treba uzeti u obzir

- 19 Tužitelji se pozivaju na šestu uvodnu izjavu odjeljka II.-C sporne odluke, na temelju koje zaključuju da Komisija tržište etambutola smatra mjerodavnim tržištem za određivanje vladajućeg položaja.

Takvo tržište, kažu tužitelji, ne postoji, jer je etambutol samo dio šireg tržišta lijekova protiv tuberkuloze, na kojem je u konkurenciji s drugim lijekovima koji su u velikoj mjeri međusobno zamjenjivi.

Budući da tržište etambutola ne postoji, nemoguće je uspostaviti zasebno tržište sirovina za proizvodnju toga proizvoda.

- 20 Komisija odgovara da je u obzir uzela vladajući položaj na zajedničkom tržištu za sirovine potrebne za proizvodnju etambutola.

- 21 I u odjeljku II.-B i u dijelu odjeljka II.-C odluke koji prethodi utvrđenju da postupanje tužitelja „stoga predstavlja zlorabu vladajućeg položaja u smislu članka 86.” [neslužbeni prijevod] (II.-C, četvrta uvodna izjava) riječ je samo o tržištu sirovina za proizvodnju etambutola.

Budući da se u pobijanoj odluci smatra da „sporno postupanje ograničava mogućnosti na tržištu sirovine kao i proizvodnju etambutola i stoga predstavlja jednu od zloraba koje su izrijekom zabranjene navedenim člankom” [neslužbeni prijevod], u toj se odluci tržište etambutola razmatra samo u svrhu određivanja učinaka navedenog postupanja.

Iako takvo ispitivanje omogućava bolju ocjenu učinaka navodne povrede, ipak nije mjerodavno za određivanje tržišta mjerodavnog za utvrđenje postoji li ili ne vladajući položaj.

- 22 Naime, suprotno argumentima tužitelja, tržište sirovina potrebnih za proizvodnju nekog proizvoda moguće je razlikovati od tržišta na kojem se taj proizvod prodaje.

Zloraba vladajućeg položaja na tržištu sirovina može stoga imati učinke ograničavanja tržišnog natjecanja na tržištu na kojem se prodaju derivati sirovina i ti učinci trebaju biti uzeti u obzir pri razmatranju učinaka povrede, čak i ako tržište derivata nije samostalno tržište.

Argumenti tužitelja u vezi s tim i posljedično njihov zahtjev za pribavljanje vještačkog mišljenja o tom pitanju nisu relevantni te ih treba odbiti.

(c) Zloraba vladajućeg položaja

- 23 Tužitelji navode da se ne bi smjeli smatrati odgovornima za prestanak opskrbe Zoje aminobutanolom, jer je taj prestanak posljedica toga što je u proljeće 1970. sam Zoja obavijestio Istituto da odustaje od kupnje velikih količina aminobutanola dogovorenih tada važećim ugovorom između Istituto i Zoje.

Kada se koncem 1970. za nabavku tog proizvoda Zoja ponovno obratio Istitutu, Istituto je, nakon savjetovanja s CSC-om, bio primoran odgovoriti da je u međuvremenu CSC izmijenio svoju prodajnu politiku i da taj proizvod više nije dostupan.

Navode da se pri promjeni svoje prodajne politike CSC vodio legitimnim uzimanjem u obzir prednosti koje bi proizašle iz širenja njegove proizvodnje na proizvodnju konačnih proizvoda i iz neograničavanja na proizvodnju sirovina ili međuproizvoda.

U skladu s tom politikom, odlučio je poboljšati svoj proizvod, a aminobutanol isporučivati još samo u slučaju kad su njegovi distributeri već imali preuzetih obveza.

- 24 Iz dokumenata i rasprave proizlazi da je, što se tiče EEZ-a, isporuka sirovina bila ograničena na Istituto, koji je, kao što je navedeno u CSC-ovoj tužbi, 1968. počeo razvijati vlastite proizvode na osnovi etambutola i u studenom 1969. dobio odobrenje talijanske vlade za proizvodnju, a 1970. počeo proizvoditi vlastite proizvode.

Kada se Zoja raspitivao o mogućnostima da naruči nove isporuke aminobutanola, dobio je negativan odgovor.

CSC je odlučio ograničiti, ako već ne posve prekinuti, svoje isporuke nitropropana i aminobutanola trećim stranama kako bi si olakšao pristup tržištu derivata.

- 25 Međutim, poduzetnik koji ima vladajući položaj na tržištu u pogledu proizvodnje sirovina i koji stoga može nadzirati opskrbu proizvođača derivata ne može, samo zato što je odlučio početi proizvoditi te iste derivate (tržišno se natječući sa svojim bivšim kupcima), postupiti tako da ukloni svoju konkurenciju, jer bi u konkretnom slučaju to predstavljalo uklanjanje jednog od glavnih proizvođača etambutola na zajedničkom tržištu.

Budući da je takvo postupanje u suprotnosti s ciljevima iz članka 3. točke (f) Ugovora i detaljnije određenima u člancima 85. i 86. Ugovora, slijedi da poduzetnik koji ima vladajući položaj na tržištu sirovina i koji, s ciljem zadržavanja takvih sirovina za proizvodnju vlastitih derivata, odbije opskrbljivati kupca koji je isto tako proizvođač tih derivata, uz vjerojatnost da time ukloni svaku konkurenciju sa strane tog kupca, zlorabi vladajući položaj u smislu članka 86.

U tom kontekstu uopće nije važno što je u proljeće 1970. opskrba bila prekinuta zato što je Zoja otkazao kupnju, jer iz iskaza samih tužitelja proizlazi da bi po izvršenju ugovorom dogovorene isporuke prodaja aminobutanola u svakom slučaju bila prekinuta.

- 26 Isto tako nije potrebno tražiti odgovor na pitanje tužitelja je li 1970. i 1971. Zoja hitno trebao aminobutanol ili je još imao dostatne zalihe toga proizvoda koje bi mu omogućile da pravodobno reorganizira proizvodnju, jer to pitanje nije relevantno za razmatranje tužiteljeva postupanja.
- 27 Naposljetku, CSC navodi da se njegova proizvodnja nitropropana i aminobutanola treba razmatrati u kontekstu nitracije parafina, a nitropropan je tek jedan od derivata

koji se dobiva u tom postupku, i da je isto tako aminobutanol tek jedan od derivata nitropropana.

Zato mogućnosti proizvodnje dvaju predmetnih proizvoda nisu neograničene, nego dijelom ovise o mogućnostima prodaje drugih derivata.

- 28 Međutim, tužitelji ozbiljno ne osporavaju navod u pobijanoj odluci da je „imajući u vidu proizvodne kapacitete CSC-ovog pogona, moguće potvrditi da CSC može zadovoljiti Zojine potrebe jer Zoja predstavlja tek vrlo mali dio (približno 5-6%) CSC-ove svjetske proizvodnje nitropropana”[neslužbeni prijevod].

Valja zaključiti da je Komisija opravdano smatrala da takve navode nije moguće uzeti u razmatranje.

- 29 Te tužbene razloge stoga treba odbiti.

(d) Učinci na trgovinu među državama članicama

- 30 Tužitelji tvrde da je u ovom slučaju riječ prije svega o utjecaju na svjetsko tržište, jer Zoja prodaje 90 % svoje proizvodnje izvan zajedničkog tržišta, osobito u zemljama u razvoju koje predstavljaju mnogo važnije tržište lijekova protiv tuberkuloze od država Zajednice, u kojima je tuberkuloza u velikoj mjeri iščeznula.

Zojina prodaja na zajedničkom tržištu je dodatno smanjena zbog činjenice da u mnogim državama članicama Zoju ograničavaju patenti drugih društava, osobito društva American Cyanamid, koji sprečavaju prodaju njegovih proizvoda na osnovi etambutola.

Zbog toga zloraba vladajućeg položaja, čak i kada bi bila utvrđena, ne bi ulazila u okvir članka 86., kojim se takva zloraba zabranjuje samo „u mjeri u kojoj bi mogla utjecati na trgovinu među državama članicama”[neslužbeni prijevod].

- 31 Tim se izrazom želi razgraničiti područje primjene pravila Zajednice u odnosu na nacionalna prava.

Zbog toga ga nije moguće tumačiti tako da područje primjene zabrane koju sadrži članak 86. Ugovora ograničava na industrijske i trgovinske djelatnosti koje su usmjerene samo na opskrbu država članica.

- 32 Naime, zabrane iz članaka 85. i 86. treba tumačiti i primjenjivati s obzirom na članak 3. točku (f) Ugovora, prema kojem aktivnosti Zajednice obuhvaćaju uspostavu sustava koji osigurava da na zajedničkom tržištu ne dolazi do narušavanja tržišnog natjecanja, i članak 2. Ugovora, kojim se Zajednici daje zadaća da promiče „široj Zajednici skladan razvoj gospodarskih djelatnosti”[neslužbeni prijevod].

Zabranom zlorabe vladajućeg položaja na tržištu u mjeri u kojoj bi ona mogla utjecati na trgovinu među državama članicama, članak 86. obuhvaća zlorabu koja potrošačima šteti neposredno i zlorabu koja im šteti posredno, narušavanjem učinkovitog ustroja tržišnog natjecanja kakav je predviđen člankom 3. točkom (f) Ugovora.

- 33 Zato tijela Zajednice moraju razmotriti sve posljedice spornog postupanja za ustroj tržišnog natjecanja na zajedničkom tržištu ne čineći razliku između proizvodnje namijenjene prodaji na tržištu i proizvodnje namijenjene izvozu.

Kada poduzetnik koji ima vladajući položaj na zajedničkom tržištu zlorabi svoj položaj tako da je vjerojatno da će konkurent na zajedničkom tržištu biti uklonjen, nebitno je odnosi li se to postupanje na izvoz ovog potonjeg ili na njegovu trgovinu na zajedničkom tržištu ako se utvrdi da će to uklanjanje imati posljedice na tržišno natjecanje na zajedničkom tržištu.

- 34 Osim toga, suprotni argument bi u praksi značio da bi nadzor Zojine proizvodnje i prodaje bio u rukama CSC-a i Istituta.

Naposljetku, utjecaj na njegove cijene bio bi toliki da se etambutol koji bi proizveo moguće ne bi mogao prodati.

- 35 Osim toga, iz rasprava proizlazi da Zoja trenutno predmetne proizvode može izvoziti te ih doista i izvozi u barem dvije države članice.

Taj je izvoz zbog tom društvu prouzročenih poteškoća ugrožen, a to bi moglo negativno utjecati na trgovinu među državama članicama.

(e) CSC i Istituto kao gospodarska jedinica

- 36 Pozivajući se na praksu Suda, osobito na presude 48/69, 52/69 i 53/69 od 14. srpnja 1972. (Zb., 1972., str. 619., 787. i 845.), tužitelji osporavaju tvrdnje da CSC stvarno izvršava vlast nadzora nad Istitutom i da ta dva trgovačka društva tvore gospodarsku jedinicu.

Ta su dva trgovačka društva oduvijek djelovala neovisno tako da ni CSC ne može odgovarati za radnje Istituta ni Istituto ne može odgovarati za radnje CSC-a.

Zato CSC, čak i ako ima vladajući položaj na svjetskom tržištu sirovina za proizvodnju etambutola, nije djelovao unutar Zajednice pa je stoga sporno postupanje mogao izvršiti samo Istituto, koji, međutim, nema vladajući položaj na predmetnom tržištu.

- 37 U odjeljku II-A pobijane odluke pojašnjeno je CSC-ovo sudjelovanje u kapitalu Istituta i upravljanju njime. U tom se odjeljku napominje da je iz CSC-ovih godišnjih izvješća razvidno da je Istituto jedno od njegovih društva kćeri. Godine 1970. CSC je svojim distributerima zabranio preprodaju nitropropana i aminobutanola za proizvodnju etambutola, iz čega se može zaključiti da je CSC izvršavao vlast nadzora nad Istitutom te se navodi Istitutov pokušaj pripajanja Zoje, pri čemu je malo vjerojatno da CSC nije igrao nikakvu ulogu.

Donesen je zaključak da „CSC ima vlast nadzora nad Istitutom i da stvarno izvršava barem nadzor nad Istitutovim odnosima sa Zojom” [neslužbeni prijevod], zbog čega je ispravno „smatrati trgovačka društva CSC i Istituto, u njihovim odnosima sa Zojom i u svrhu primjene članka 86., jednim poduzećem ili gospodarskom jedinicom” [neslužbeni prijevod].

- 38 Iz citiranih odlomaka proizlazi da je neutemeljen prigovor da je tijekom ovog postupka Komisija promijenila stajalište jer je, nakon što je u svojoj odluci potvrdila da navedena dva poduzeća u svakom pogledu tvore jednu gospodarsku jedinicu, svoje stajalište ograničila na argument da su u svakom slučaju ta poduzeća djelovala kao takva jedinica u svojim odnosima sa Zojom te da taj prigovor stoga treba odbiti.
- 39 Glede sadržaja tužbenog razloga, osim elemenata izloženih u odjeljku II-A, pobijana odluka sadrži i druge elemente koji dokazuju da je argument da CSC i Istituto u svojem postupanju prema Zoji djeluju kao jedna gospodarska jedinica utemeljen.

U tom je pogledu vrlo znakovito vremensko podudaranje, na koje se upozorava u odjeljku II-A, CSC-ove odluke da produlji svoju proizvodnju na stadij nakon izrade proizvoda, i trenutka kada je Istituto, bivši distributer nitropropana i aminobutanola, počeo sam proizvoditi etambutol.

Teško je ne povezati CSC-ovu odluku da više ne prodaje nitropropan i aminobutanol s činjenicom da je napravio iznimku u korist Instituta kojem je dekstroaminobutanol bio isporučivan za vlastitu proizvodnju etambutola i proizvoda na osnovi tog proizvoda.

- 40 Znakovita je i činjenica, na koju se upozorava u odjeljku III-A odluke, da je Istituto kupio količine nitropropana koje su još bile dostupne na tržištu kako bi ih preprodao proizvođačima boja, kojima je bila zabranjena njihova preprodaja u farmaceutske svrhe izvan zajedničkog tržišta.
- 41 Što se tiče tržišta nitropropana i njegovih derivata, postupanje CSC-a i Instituta obilježava, dakle, očito jedinstveno postupanje koje, uzimajući u obzir CSC-ovu vlast nadzora nad Institutom, potvrđuje zaključke iz odluke da se, što se tiče njihovih odnosa sa Zojom, oba poduzeća trebaju smatrati gospodarskom jedinicom te da su oba solidarno odgovorna za sporno postupanje.

U tim okolnostima treba odbiti i CSC-ov argument da on nije poslovao unutar Zajednice i da zato Komisija nije bila nadležna primijeniti na njega Uredbu br. 17/63.

II – Mjere koje su naložene i sankcije koje su izrečene pobijanom odlukom

- 42 Pobijanom odlukom je CSC-u i Institutu bilo naloženo da pod prijetnjom novčane kazne u roku 30 dana isporuče Zoji količinu od 60 000 kg nitropropana ili 30 000 kg aminobutanola, a u roku dva mjeseca Komisiji dostave prijedloge daljnje opskrbe Zoje te im je bila solidarno izrečena novčana kazna u visini 200 000 obračunskih jedinica, to jest 125 000 000 lira.
- 43 Tužitelji osporavaju prvo to da odredba članka 3. Uredbe br. 17/62, na temelju koje Komisija može od predmetnih poduzetnika zahtijevati prestanak utvrđene povrede, Komisija ima ovlasti naložiti točno određene isporuke.
- 44 Tužitelji zatim prigovaraju da je Komisija zloupotrijebila ovlasti namijenjene sprečavanju narušavanja tržišnog natjecanja na zajedničkom tržištu i da je odredbe članka 86. primijenila i izvan područja Zajednice, jer je naložila isporuke koje nisu

razmjerne količinama koje Zoja treba za opskrbu svojih kupaca unutar Zajednice, već više odgovaraju njegovom poslovanju na svjetskom tržištu.

- 45 Što se tiče prvog tužbenog razloga, prema tekstu članka 3. Uredbe br. 17/62, Komisija može, ako utvrdi povredu članka 86., „odlukom zahtijevati od [...] predmetnih poduzetnika da prestanu s povredom”[neslužbeni prijevod].

Tu odredbu treba primijeniti u skladu s naravi utvrđene povrede, što može uključivati nalog da se poduzmu određene aktivnosti ili osiguraju određene koristi koje su bile neopravdano izostavljene, jednako kao i zabranu daljnjeg određenog postupanja, prakse ili situacija koje su u suprotnosti s Ugovorom.

U tu svrhu Komisija može, ako je potrebno, od predmetnog poduzetnika zahtijevati da joj dostavi prijedloge iz kojih je razvidno na koji će način uspostaviti stanje u skladu sa zahtjevima iz Ugovora.

- 46 U ovom je slučaju Komisija, nakon što je utvrdila da odbijanje prodaje nije u skladu s člankom 86., s pravom mogla naložiti kako isporuku određenih količina sirovina kao nadomjestak za utvrđeno odbijanje isporuke, tako i dostavu prijedloga za sprečavanje ponavljanja spornog postupanja.

Kako bi osigurala učinkovitost svoje odluke, Komisija je bila ovlaštena odrediti minimalne zahtjeve za otklanjanje povrede i zaštite Zoje od posljedica povrede.

Komisija nije prekoračila svoju diskrecijsku ovlast time što se prilikom određivanja Zojinih potreba ravnala prema prethodno isporučivanim količinama.

- 47 Zbog toga je prvi tužbeni razlog neutemeljen.

- 48 Što se tiče drugog tužbenog razloga, prethodno je utvrđeno da se, kada je riječ o određivanju povrede i njezinih posljedica, iz izraza „u mjeri u kojoj bi mogla utjecati na trgovinu među državama članicama” [neslužbeni prijevod] ne može zaključiti da u obzir treba uzeti samo učinke eventualne povrede na trgovinu unutar Zajednice.

Osim toga, prilično ograničena mjera koju su predložili tužitelji dovela bi do toga da bi Zojina proizvodnja i prodaja bile pod nadzorom CSC-a i Istituta i da bi Zojine cijene bile do te mjere time pogođene da bi postojala vjerojatnost da njezina proizvodnja etambutola postane nekonkurentna.

U tim okolnostima Komisija je s pravom mogla smatrati da održavanje učinkovitog ustroja tržišnog natjecanja zahtijeva konkretne mjere.

- 49 Iako je u pobijanoj odluci i tijekom ovog postupka Komisija kontinuirano izbjegavala raspravu o navodima tužitelja, ona je s druge strane još od obavijesti o prigovorima smatrala da je, budući da se spornim postupanjem željelo ukloniti jednog od najvažnijih konkurenata na zajedničkom tržištu, prije svega potrebno spriječiti takvu povredu tržišnog natjecanja Zajednice odgovarajućim mjerama.

Mjere donesene ne samo u pobijanoj odluci nego i tijekom pisanog postupka bile su opravdane nužnošću sprečavanja da postupanje CSC-a i Istituta ima navedeni učinak i ukloni Zoju kao jednog od najvažnijih proizvođača etambutola u Zajednici.

To obrazloženje tiče se biti spora pa ga stoga nije moguće smatrati nedostatnim.

50 Zato se ni ovaj tužbeni razlog ne može prihvatiti.

III – Izrečena kazna

51 Pobijanom se odlukom trgovačkim društvima CSC i Istituto solidarno izriče novčana kazna u visini 200 000 obračunskih jedinica, odnosno 125 000 000 lira.

Iako ozbiljnost povrede opravdava visoku kaznu, u obzir treba uzeti i trajanje povrede, koje, kako stoji u odluci, iznosi dvije godine ili više, ali je moglo biti i kraće da je Komisija brže intervenirala na pritužbu Zoje od 8. travnja 1971., odnosno šest mjeseci nakon što je CSC-Istituto prvi put odbio isporuku.

Osim toga, štetne posljedice spornog postupanja bile su ograničene zbog činjenice da je CSC-Istituto izvršio isporuku kako je bila naložena u odluci.

52 Imajući u vidu osobito ove okolnosti, primjereno je novčanu kaznu smanjiti na 100 000 obračunskih jedinica, to jest na 62 500 000 lira.

Troškovi

53 U skladu s člankom 69. stavkom 2. Poslovnika Suda, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.

Budući da tužitelji nisu uspjeli u bitnom dijelu svojih tužbenih razloga, treba im naložiti snošenje troškova postupka.

Slijedom navedenog,

uzimajući u obzir postupovne akte,

saslušavši izvješće suca izvjestitelja,

saslušavši usmena očitovanja stranaka,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske ekonomske zajednice, a posebno njegov članak 86.,

uzimajući u obzir Financijsku uredbu od 30. srpnja 1968., a posebno njezin članak 17.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća EEZ-a br. 17/62 i Uredbu Komisije EEZ-a br. 99/63,

uzimajući u obzir Protokol o Statutu Suda Europske ekonomske zajednice,

uzimajući u obzir Poslovnik Suda Europskih zajednica,

SUD,

odbivši sve daljnje ili suprotne zahtjeve, proglašava i presuđuje:

- 1. Tužbe za poništenje u predmetima 6 i 7/73 se odbijaju.**
- 2. Novčana kazna solidarno izrečena tužiteljima Odlukom Komisije od 14. prosinca 1972. (SL L 299., 31. prosinca 1972., str. 51. i sljedeće) smanjuje se na 100 000 obračunskih jedinica, to jest na 62 500 000 lira.**
- 3. Tužiteljima se nalaže snošenje troškova postupka.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgju 6. ožujka 1974.

[Potpisi]

---

* Jezik postupka: engleski